

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ЛІСОЗАХИСНЕ
ПІДПРИЄМСТВО «ХЕРСОНЛІСОЗАХИСТ»
КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «БЛАГОУСТРІЙ»
КРОПИВНИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ»**

Матеріали

**VI-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Наукові читання імені В.М. Виноградова»,**

**присвяченої 150-річчю заснування Херсонського державного
аграрно-економічного університету**

23-24 травня 2024 року, Херсон - Кропивницький

УДК: 630 / 632 / 635.9

«Наукові читання імені В.М. Виноградова»: Матеріали VI-ої Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених. 23–24 травня 2024 року. Херсон: 2024. 160 с.

Випуск присвячений 150-річчю заснування Херсонського державного аграрно-економічного університету

Збірник містить матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції науковців, науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, здобувачів вищої освіти, представників органів влади, громадських організацій та підприємств за такими основними напрямками: історичні аспекти регіональних природничих досліджень, лісівництво та лісознавство, лісовідтворення, агролісомеліорація, фітомеліорація, дендрологія та дендропроєктування, захист рослин, сучасні напрямки ландшафтного дизайну, теоретичні і прикладні аспекти інтродукції рослин, сучасний стан природно-ресурсного потенціалу Херсонщини, проблеми та виклики військових дій на території України, вплив військових дій на лісові екосистеми, а також перспективи повоєнної відбудови та відновлення природних та штучних екосистем.

Відповідальна за випуск: Лаврись В.Ю.

Збірник підготовлено з оригіналів доповідей без літературного редагування. Всі матеріали представлені в авторській редакції, редколегія не несе відповідальності за недостовірність представленої авторами інформації.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, 2024

Оргкомітет конференції

Кирилов Ю.Є.	Голова оргкомітету ректор Херсонського державного аграрно-економічного університету
Члени оргкомітету:	
Бойко П.М.	кандидат біологічних наук, доцент, декан факультету рибного господарства та природокористування ХДАЕУ
Бойко Т.О.	кандидат біологічних наук, в.о. зав. кафедри лісового та садово-паркового господарства ХДАЕУ
Дементьєва О.І.	кандидат сільськогосподарських наук, ст.викладач кафедри лісового та садово-паркового господарства ХДАЕУ
Семенюк С.К.	кандидат біологічних наук, доцент кафедри лісового та садово-паркового господарства ХДАЕУ
Котовська Ю.С.	асистент кафедри лісового та садово-паркового господарства ХДАЕУ
Лаврись В.Ю.	асистент кафедри лісового та садово-паркового господарства ХДАЕУ
Дворна А.В.	асистент кафедри лісового та садово-паркового господарства ХДАЕУ

ЗМІСТ

І. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РЕГІОНАЛЬНИХ ПРИРОДНИЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.

<i>Богадьорова Л.М., Федкевич Є.А.</i> Охорона та покращення стану водних ресурсів р. Південний Буг	8
---	---

ІІ. ЛІСІВНИЦТВО ТА ЛІСОЗНАВСТВО.

<i>Алмашова В.С.</i> Оцінка стану лісомисливського господарства «Велико-Олександрівське» Херсонської області	11
<i>Бойко М.Ф.</i> Мохоподібні як індикатори ступеня порушеності (антропогенної дигресії) лісів України	14
<i>Жиленко О.П.</i> Особливості вирощування <i>Pinus sylvestris</i> L. У розсаднику дослідного лісництва ДП «Степовий філіал УкрнДЛГА»	18
<i>Левченко В.Б., Сидоренко С.Г., Іванюк І.Д., Гуржій Р.В.</i> Оцінка лісівничого, санітарного та пірогенного стану урочища Лідівка	21
<i>Савуцик М.П.</i> Практичні підходи з планування рубок догляду в молодняках сосни Київського Полісся	26
<i>Соколова І.М.</i> Знахідки інвазійної молі <i>Blastobasis glandulella</i> (Riley, 1871) (Blastobasidae) в Рівненській області	28
<i>Усцький І.М., Жадан І.В.</i> Моніторинг патологій лісу України. Масштаби та причини лісопатологічних процесів за період 2018 – 2023 рр.	31

ІІІ. ЛІСОВІДТВОРЕННЯ, АГРОЛІСОМЕЛІОРАЦІЯ, ФІТОМЕЛІОРАЦІЯ.

<i>Даниленко О.М., Румянцев М.Г.</i> Вплив складу субстрату на схожість жолудів та біометричні показники і масу однорічних сіянців дуба звичайного із закритою кореневою системою у ДП «Харківська ЛНДС»	36
<i>Єлісавенко Ю.А., Тарнопільський П.Б.</i> Стан захисних лісових смуг вздовж автодоріг в умовах Вінниччини	40
<i>Кацуляк Ю.Д., Сіщук М.М.</i> Введення в лісові культури та збагачення асортименту аборигенних деревних порід карпатських лісів перспективними інтродуцентами	42
<i>Левченко В.Б., Сидоренко С.Г., Копишинська О.М., Бельська О.В.</i> Зміна лісоутворюючих порід в умовах Поліського природного заповідника	46
<i>Лозінська Т.П., Масальський В.П.</i> Вплив війни на лісові	50

екосистеми, біорізноманіття та стійкість лісів	
<i>Мишійлюк І.І., Жук А.В.</i> Підходи до планування та оптимізації агроландшафтів	52
<i>Румянцев М.Г., Ющик В.С., Даниленко О.М</i> Приживлюваність і таксаційні показники дворічних лісових культур сосни звичайної, створених різними способами, у філії «Жовтневе ЛГ»	55
<i>Шевченко А.А., Котовська Ю.С.</i> Використання іноваційних підходів у агролісомеліорації, як основного розвитку сучасного лісівництва	57
<i>Шлончак Г.А., Митроченко В.В.</i> Успадкування характеристик плюсових дерев сосни звичайної насінневими потомствами у випробувальних культурах	62
<i>Яворська Ю.О.</i> Еколого-біологічні особливості деревних культур полезахисних лісосмуг Одеської області	64

IV. ДЕНДРОЛОГІЯ ТА ДЕНДРОПРОЕКТУВАННЯ.

<i>Бойко Т.О.</i> Результати насіннєвого вирощування <i>Ginkgo biloba</i> L. В умовах міста Херсон	67
<i>Герасимюк В.П., Герасимюк Н.В.</i> Флористичні дослідження Савицького парку міста Одеси	69
<i>Мельник Р.П., Мельничук С.С., Дьяченко О.В.</i> Адвентивна фракція дендрофлори регіонального ландшафтного парку «Тилігульський»	73
<i>Орловський О.В.</i> Поширеність і показники стану окремих видів дендрофлори м. Полтави	76

V. ЗАХИСТ РОСЛИН.

<i>Бурдейний О.В., Дудченко В.В.</i> Сучасні стратегії контролю <i>Sclerotinia sclerotiorum</i> (Lib.) de Bary в агроценозах соняшнику	79
<i>Голуб С.М.</i> Ефективність використання фунгіцидів для захисту дуба звичайного від ураження борошнистою росою	81
<i>Горновська С.В., Ситник О.С., Кімейчук І.В.</i> Застосування біологічного методу захисту лісових насаджень в Україні	83
<i>Горяінов О.М., Станкевич С.В., Біологічний захист</i> томатів від основних шкідників у закритому ґрунті	85
<i>Карпович М.С.</i> Біологія розвитку та шкідливість соснового насіннєвого клопа	88
<i>Мешкова В.Л., Ус В. М., Зінченко О.В.</i> Деякі особливості заселення жолудів чужоземним шкідником <i>Blastobasis glandulella</i> (Riley, 1871)	90
<i>Myroshnychenko D.M., Pikovskyi M.Y.</i> Species composition of	92

micromycetes - causes of disease hybrid tea roses	
<i>Очкала М.М., Марковська О.Є. Актуальні питання захисту соняшнику від комплексу шкідливих організмів</i>	94
<i>Чайка Т. О. Захист льону олійного за технологією органічного землеробства</i>	97
<i>Шевченко О.А. Нікітенко М.П. Інноваційні підходи до захисту рослин: еволюція від передових до сучасних технологій</i>	101

VI. СУЧАСНІ НАПРЯМКИ ЛАНДШАФТНОГО ДИЗАЙНУ.

<i>Boiko V. Creation of green roofs is an ecological trend in landscape design of Ukraine</i>	105
<i>Ешкар З.І., Дементьєва О.І. Організація озеленення з використанням Rosaceae Juss</i>	107
<i>Коджебаш А.В. Рутарій як елемент екологічного ландшафтного дизайну</i>	110
<i>Коротченко Я.А., Котовська Ю.С. Використання видів роду гібіск в ландшафтному дизайні</i>	113
<i>Котовська Ю.С., Мотузна О.Є. Особливості створення сенсорного моносаду (сад ароматів)</i>	115
<i>Кражко Є., Котовська Ю.С. Ландшафтний дизайн як невід’ємна складова естетики території закладів гостинності.</i>	118
<i>Кугітко Я.А., Лаврись В.Ю. Використання групових посадок в озелененні прибудинкової території</i>	120
<i>Кузіна В.Д., Котовська Ю.С. Ландшафтний дизайн у стилі «екологічна урбаністика»</i>	123
<i>Нагорний Д.Р. Еколого-біологічні особливості деревних насаджень міста Скадовськ (Херсонська область, Україна)</i>	125
<i>Свиденко Л.В., Котовська Ю.С., Вергун О.М., Григор'єва О.М., Brindza J. Ароматичні рослини для потреб ландшафтного дизайну</i>	128
<i>Семенюк С.К., Васіна А.О. Вирощування декоративних кущів в об'єктах озеленення Херсонської області</i>	131
<i>Шевченко А.А. Дементьєва О.І. Перспективи використання урбаністичного ландшафтного дизайну як одного із сучасних напрямів дизайну</i>	133

VII. ТЕОРЕТИЧНІ І ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ІНТРОДУКЦІЇ РОСЛИН.

<i>Грабовецька О.А., Свиридовський В.М., Балабан В.М. Інтродукція нетрадиційних плодових культур в Південному степу України</i>	137
---	------------

<i>Лось С.А., Шугіна В.Л., Риженко Т.С.</i> Типи дихогамії гібридів горіха волоського селекції Л.С.Шугіна	141
<i>Матусяк Г.І.</i> Рослинний світ у романі Тараса Прохаська «Непрості»	143
<i>Сотніченко А.О.</i> Систиматика та поширення видів роду <i>Carya</i> Nutt. в культурі	144

VIII. СУЧАСНИЙ СТАН ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ІХ.ПОТЕНЦІАЛУ ХЕРСОНЩИНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОСТВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ.

<i>Беліков О.В.</i> Особливості розвитку іноваційних елементів ресурсо- та енергозбереження південного регіону України	148
<i>Богадьорова Л.М.</i> Особливості природно-ресурсного потенціалу Херсонської області	150
<i>Бойко П.М.</i> Щодо сучасного стану біорізноманіття Бериславського району Херсонської області	153
<i>Дворна А. Нечепуренко Є.</i> Актуальність використання представників родини <i>Oleaceae</i> Lindl. в рекреаційних зонах Херсонської області.	155

ІХ.МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ.

<i>Трухачова К.В.</i> Застосування ігрового навчання як універсальної «on-line» та «off-line» методики викладання у вищій школі	158
---	-----

1,6 рази (Топаз). У контролі ураженість борошнистою росою становила 100 %.

Технічна ефективність (ТЕ) дворазового застосування фунгіциду Топаз становила 97 - 98 % у культурах. ТЕ одноразової (червневої) обробки дворічних культур дуба сягала 84 %.

Найнижчу ТЕ показав фунгіцид Хорус - у культурах 74 - 79 %.

ТЕ дворазового застосування фунгіциду Флінт в однорічних культурах сягало 100 %, у дворічних культурах - 86 %. Одноразова обробка дворічних культур виявилася неефективною - ТЕ = 38 %.

Список використаних джерел

1. Ведмідь М. Стан і перспективи розвитку лісокультурного виробництва. Лісовий і мисливський журнал. 2012. №2. С. 4-5.
2. Гордієнко М.І. Штучні ліси в дібровах. Житомир: Полісся, 2019. 592 с.

ЗАСТОСУВАННЯ БІОЛОГІЧНОГО МЕТОДУ ЗАХИСТУ ЛІСОВИХ НАСАДЖЕНЬ В УКРАЇНІ

ГОРНОВСЬКА С.В., канд. біол. наук, доцент

СИТНИК О.С., канд. с.г. наук, асистент

КІМЕЙЧУК І.В., асистент

*Білоцерківський національний аграрний університет
м. Біла Церква, Україна*

Ліс відіграє важливу роль у кругообігу життя на нашій планеті. Існування майже всіх живих істот, залежить від фотосинтетичної активності дерев та інших рослин – їхньої здатності вловлювати енергію сонячного світла і створювати з її допомогою органічні речовини. Різними частинами дерев живляться рослиноїдні ссавці, птахи, комахи і мікроорганізми [Тоні Родд. Дженніфер Стекхауз, 2008].

Щорічно у лісах розвиваються та завдають суттєвих ушкоджень різноманітні шкідники, збудники хвороб рослин, яких нараховується в цілому кілька тисяч видів. Родини шкідників досить багаточисельні та різноманітні.

Захист лісу від шкідників та хвороб є одним із найважливіших заходів по підвищенню продуктивності, збереженню лісових культур та покращенню естетичних якостей лісових насаджень.

В даний час масове розмноження шкідливих організмів не є результатом дії якихось особливих невизначених причин, а навпаки, саме масове культивування корисних рослин стало основною причиною бурхливого розмноження шкідливих організмів. Справа в тому, що поява великих масивів землі, зайнятих під культивовані рослини, призвела до глибоких змін в природних біоценозах, які формувалися століттями і в яких

раніше розвиток шкідливих організмів зазвичай контролювався їхніми природними ворогами та антагоністами, а також обмеженістю харчової бази.

Інтенсифікація лісівництва призвела до створення переважаючого стану для шкідливих видів, що харчуються культурними рослинами, їх харчова база сильно розширилась, умови для їх життя та розвитку покращились. Ось чому шкідливі організми досягли зараз такого розповсюдження, якого вони ніколи не мали в минулі періоди.

У сучасних умовах широко використовується ціла система заходів, що направлені на обмеження та боротьбу з шкідниками і хворобами лісу. Правильно розроблена технологія захисту лісових насаджень надзвичайно важливо для забезпечення людей, тварин, ентомофагів та навколишнього середовища від ризиків, пов'язаних із застосуванням пестицидів [Вернера І.Є., 2018].

В зв'язку з цим протягом останніх років біологічні методи боротьби з шкідниками, хворобами рослин привертають все більшу увагу науковців та виробників.

На даний час одним із основних завдань держави є підтримання достатньо високого рівня лісистості та збереження і захист лісів, підвищення їх екосистемної цінності. Швидкі кліматичні зміни, зростання штучно створених лісових насаджень, антропогенні впливи та інші фактори спричинили розширення площ масового розмноження шкідників і збудників хвороб лісу, появу нетипових для певних кліматичних зон і типів лісів шкідників і хвороб.

Починаючи з 2010 р. спостерігається різке зростання втрат лісу від пошкоджень шкідливими комахами та хворобами. Протягом 2019-2020 рр. вона досягала майже 50 % від загальних втрат лісу.

Під час досліджень встановлено, що велика частина цих втрат зумовлена зростанням зони поширення небезпечних карантинних шкідників деревних, деревно-чагарникових рослин і плодових культур, зокрема американський білий метелик. В 2005 р. його осередки були виявлені у 18-ти областях України, то на 01.01.2019 р. вони були присутні вже у 21-й області країни (за даними Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, 2019) [Держпродспожив служба України, 2020].

Постійне застосування хімічного методу боротьби з шкідниками та хворобами лісу становить велику небезпеку для здоров'я людей, негативно впливає на корисну ентомофауну та порушує екологічні процеси в природі

Останніми роками біологічному методу приділяють усе більше уваги в зв'язку з тим, що широке застосування хімічного методу становить небезпеку для здоров'я людей і порушує екологічні процеси в природі, а також згубно впливає на корисну мікрофлору [Горновська С.В., 2022; 2024].

Біологічні методи захисту перспективні як високоефективні та безпечні для людей і тварин.

Біологічний метод захисту рослин є комплексним методом, який забезпечує широкий спектр дії. Якщо постійно його використовувати у лісах, лісогосподарських угіддях, паркових зонах, то в результаті забезпечується: захист насіння, рослин та лісових культур від хвороб і шкідників; підвищення росту і розвитку рослин, деревостанів біологічно активними сполуками; підвищення екологічної стійкості лісових екосистем; загальне поліпшення екологічного стану навколишнього природного середовища та здоров'я населення.

На даний час перед науковцями та практиками стоїть завдання повернутися до застосування екологічно безпечних методів захисту лісу. Необхідно розпочати розробляти ефективні та безпечні технології захисту лісу від хвороб і шкідників; забезпечити новітніми стратегіями застосування біологічного та інтегрованого методу захисту лісових культур. При цьому надавати значну перевагу біологічному методу з поступовим переходом до екологічно безпечного захисту та догляду за лісовими насадженнями.

Список використаних джерел

1. Статистичний щорічник України за 2017 рік / Державна служба статистики України; за ред. І.Є. Вернера; відпов. за вип. О.А. Вишневська. Київ, 2018. 541 с. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Горновська С.В. Застосування біологічних та хімічних препаратів проти самшитової вогнівки (*Cydalima perspectalis* Walker). Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції Актуальні проблеми, шляхи та перспективи розвитку ландшафтної архітектури, садово-паркового господарства, урбоекотології та фітомеліорації. 29 вересня 2022 року, м. Біла Церква. С. 140-142.
3. Горновська С.В., Кімейчук І.В., Ситник О.С. Динаміка популяцій жуків-короїдів у лісах Київської області. Сучасний стан, проблеми і перспективи лісівничої освіти, науки та виробництва: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Біла Церква, 19 квітня 2024 р.). – Біла Церква: БНАУ, С. 189-190.
4. Тоні Родд. Дженніфер Стекхауз. Ліс. – К.: Махаон-Україна, 2008. С. 15-16.
5. <https://dpss.gov.ua/news/amerikanskij-bilij-metelik-universalnij-karantinnij-shkidnik-plodovih-dekorativnih-i-lisovih-kultur?v=5eceb73f22d70> , 2020.

БІОЛОГІЧНИЙ ЗАХИСТ ТОМАТІВ ВІД ОСНОВНИХ ШКІДНИКІВ У ЗАКРИТОМУ ҐРУНТІ

ГОРЯІНОВ О.М., аспірант,
СТАНКЕВИЧ С.В., канд. с.-г. наук, доцент
Державний біотехнологічний університет м. Харків, Україна

На сьогоднішній день площі закритого ґрунту в Україні складають близько 6 тис. га. Провідне місце за площами і валовим збором займає томат (*Solanum lycopersicum* L.), але комплекс шкідників істотно впливає на